

Åtgärder för industrin – hösten 2008

Svensk industri har efter sommaren på allvar träffats av den internationella lågkonjunkturen. Antalet varslade har flerdubblats och beskeden om företagsnedläggningar och driftsinskränkningar kommer dagligen.

Problemen består bland annat i höga råvarupriser på världsmarknaden samt den oro som sprids på finansmarknaderna till följd av fallande värden på fastigheter. Vid sidan av lågkonjunkturen påverkas några branscher dessutom av strukturförändringar som även de har en global bakgrund. Svensk fordonsindustri är för närvarande särskilt utsatt.

Sverige är ett litet land, i hög grad beroende av den exporterande industrins inkomster. Vårt välförstånd och våra välfördssystem bygger väsentligen på att vi upprätthåller en avancerad och effektiv industriproduktion som efterfrågas på världsmarknaden.

Under högkonjunkturen har industrin hävdat sig väl i den hårda konkurrensen. Nu gäller det att göra rätt saker även under lågkonjunkturen så att den långsiktiga konkurrenskraften består och kan fortsätta att skapa välförstånd för Sverige.

Det handlar om kortsiktiga insatser för att hantera akuta kriser, men också om att utnyttja tillfället att bygga långsiktiga framgångsfaktorer ännu starkare. IF Metall vill prioritera följande områden:

- Forskning och utveckling – Prioritera den industrinära forskningen
- Utbildning – Uppgradera kompetensen hos arbetskraften
- Riskkapital – Nytt liv i de mindre företagen
- Infrastruktur – Koncentrera insatser till flaskhalsarna
- Offentlig upphandling – Stöd till innovationsutveckling
- Regelverk – Rättvisa konkurrensvillkor
- Energiförsörjning – Stärk långsiktigheten
- Klimatfrågan – Industrin är en del av lösningen

Forskning och utveckling – Prioritera den industrinära forskningen

Forskning och utveckling, FoU, är på sikt avgörande för att hävda Sveriges breda kompetens inom industrin.

- I den kommande forskningspropositionen behöver nyttan av den behovsmotiverade och industrinära forskningen förtydligas och en ökad satsning från statens sida framför allt riktas till de med industrin gemensamt finansierade strategiska forskningsprogrammen.
- Sverige bör mer aktivt bjuda in internationella teknikledande företag, som i dag kanske inte finns i Sverige, att delta i projekt och därmed få tillgång till den kompetens som byggs upp här i utbyte mot att de också förlägger egen verksamhet i Sverige.
- Öka fokus på underleverantörer och mindre företag och se till att de får tillgång till rätt kunskap. Ett centralt område är produktionseffektivitet där en uppskalad satsning på ett ”Produktionslyftet 2.0” ingår.
- Bygg en starkare koppling mellan industriforskningsinstituterna och regionala aktörer som finns nära de mindre företagen.
- Se över möjligheten att investera i ett antal ”testcentra”. Till exempel kan verksamheten vid Volvos hybridcentrum aktiveras i en gemensam satsning med staten och där ytterligare intressenter kan ingå.

- Det framgångsrika utvecklingsprogrammet Forska och väx bör utökas för att nå fler mindre företag.

Utbildning – Uppgradera kompetensen hos arbetskraften

Utbildningssatsningar är nödvändiga för att industrins personal ska kunna utnyttja teknikutvecklingens möjligheter. Det är också angeläget att ta vara på den lediga kapacitet som driftsinskränkningar och varsel medför. Så snart det akuta läget vänder kommer industrin att behöva rekrytera kvalificerad arbetskraft. Det är nu vi kan förbereda oss på att möta detta behov.

- Fortsätta satsa på Teknikcollege i syfte att göra den gymnasiala yrkesutbildningen tillgänglig på alla viktiga industriorter.
- Effektivare dockning mellan företagens interna utbildningsbehov och Arbetsförmedlingens resurser. Fokus läggs på att förebygga uppsägningar – ingen ska behöva bli arbetslös innan utbildning blir aktuell.
- Forcera tankarna på en utbildningsförsäkring med ett ”startpaket” där industrin och staten tillsammans satsar en grundplåt för anställda inom industrin.
- Staten bör snabbt erbjuda subventionerade utbildningspaket eller, om möjligt, bekosta vidareutbildning, mot att företagen avstår från uppsägningar.
- Universitet och högskolor får i uppdrag att utforma specialiserad vidareutbildning för ingenjörer och annan personal, som motsvarar behoven inom industrin.
- Den europeiska socialfonden bör användas mer aktivt till att finansiera utbildnings-satsningar och hjälpa till vid omställningar.
- Utveckla pilotverksamhet med validering av några av de vanligaste yrkeskategorier-na inom industrin.

Riskkapital – Nytt liv i de mindre företagen

- Staten bör, genom en samverkan mellan Almi och privata aktörer, initiera en riskkapitalsatsning med fokus på ”gamla” små och medelstora företag som behöver utvecklas för att möta globaliseringen.
- Staten bör satsa mer pengar på tidig teknikutveckling som kan stärka mindre och medelstora företag inom svensk industri. Frigör medel för att förstärka finansiering i tidiga stadier, till exempel att ta fram prototyper, bygga testbäddar, osv.
- En satsning bör ske på att få ut nya tekniker i mindre företag via ett närmare samarbete mellan industriforskningsinstitutet och IUC eller andra regionala aktörer.
- Initiera ett avknoppningsprogram där affärs- och produktidéer som ligger vilande i företag tas om hand för kommersialisering i ett nytt företag, eller hos ett existerande företag där synergier kan tas tillvara.

Infrastruktur – Koncentrera insatser till flaskhalsarna

Effektiva försörjningssystem är nödvändiga för att uppnå en effektiv produktion. Den svenska personbilsindustrin har till exempel ett av världens mest decentraliserade produktionssystem och är beroende av kostnadseffektiva och snabba transporter. Därför bör ett fokus i infrastruktursatsningarna ligga på effektivare försörjningssystem för industrins leveranser.

- En snabb översyn av planerade väg- och järnvägssatsningar inom det mellansvenska "bilbältet". Syftet att prioritera flaskhalsar mellan de viktigaste "fordonsorterna".
- Utveckla så kallade intermodala "hubbar" som gör det möjligt att snabbt och billigt växla transportsätt. Västsverige bör användas som testregion.
- Satsningar på intelligenta transportsystem som gör det möjligt att effektivisera transporterna.

Offentlig upphandling – Stöd till innovationsutveckling

Former för innovativ offentlig upphandling bör utvecklas för att driva fram nya lösningar och växande företag. Formerna behöver anpassas till att även mindre företag, själva eller i samarbete med andra företag, kan delta i upphandling av detta slag.

- Den offentliga sektorn bör utveckla samarbetet med svensk industri om upphandling av ny teknik. Ett samarbete mellan staten, SKL och industrin som fokuserar två eller tre teknikutvecklingsprojekt bör initieras.
- Prioritera modeller som i ökad grad gör det möjligt för mindre och medelstora företag att delta i sådana utvecklingsprojekt.
- Klargör möjligheterna att använda befintligt handlingsutrymme för innovativ upphandling, utan att bryta mot dagens regler mot konkurrensbegränsning,.
- Riktlinjer för offentlig upphandling av fordon bör utformas på så sätt att man i högre grad likställer säkerhet och miljö.

Regelverk – Rättvisa konkurrensvillkor

- Se över och justera skatter så att de inte missgynnar inhemska biltillverkare.
- Balansera miljöpremier av olika slag så att de även tar hänsyn till säkerhet som är ett prioriterat område inom svensk fordonsutveckling och forskning.
- Snabba miljövinster kan uppnås genom att fasa ut äldre bilar ur den inhemska fordonsparken. Skrotningspremien bör förstärkas och även andra incitament bör övervägas.

Energiförsörjning – Stärk långsiktigheten

- Satsa på en bred blocköverskridande uppgörelse om den framtida energiförsörjningen.
- Uppgradera svenska kärnkraftsverk med modernaste teknik och bygg samtidigt ut kapaciteten i de nuvarande verken. Erbjud industrin delägarskap i kärnkraftsproduktionen.
- Öppna upp för industrin att utveckla egen energiproduktion.

Klimatfrågan – Industrin är en del av lösningen

Industrin och samhället står inför ett gigantiskt investeringsprogram för en mer hållbar utveckling. Industrins kompetens och produkter är nödvändiga för möjligheterna att uppnå högt ställda mål för klimatpolitiken.

- Satsningar som görs på "leverantörsnivå" av biodrivmedel, ny energiteknik etc, måste följas upp av satsningar på "kundnivå". Ge kommunerna ökade möjligheter för uppköp av miljövänligare energiteknik, såsom solceller.
- Stimulera ett målinriktat samarbete mellan stora industriföretag och nya innovativa företag inom miljötekniksektorn som saknar finansiella resurser eller erfarenhet av kommersialisering av export av ny miljö- och energiteknik.
- Det är viktigt att industrin i Sverige inte "straffas ut" för de investeringar som företagen redan gjort för att minska energiförbrukning och användningen av fossila energikällor. Stål- och järnindustrin, cementindustrin, kalkindustrin, m.fl. bör finnas kvar i Sverige och fortsätta satsa på nästa generations miljövänligare produktionsprocesser.
- Utveckla en långsiktig dialog med industrin för att genomföra de svenska klimatmålen inför 2020.